

Sygn. akt I NKRS 42/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 listopada 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Czubik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Oktawian Nawrot

SSN Janusz Niczyporuk

w sprawie z odwołania M. F.

od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa Nr [...] z 12 kwietnia 2022 r. o umorzeniu postępowania w sprawie ze zgłoszenia na wolne stanowisko sędziego sądu rejonowego w Sądzie Rejonowym w W. M.P. z 2021 r., poz. 705,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 23 listopada 2022 r.,

uchyla zaskarżoną uchwałę i przekazuje sprawę Krajowej Radzie Sądownictwa do ponownego rozpatrzenia.

UZASADNIENIE

Krajowa Rada Sądownictwa (dalej także: „Rada” lub „KRS”) uchwałą nr [...] z 12 kwietnia 2022 r. o umorzeniu postępowania w sprawie ze zgłoszenia na wolne stanowisko sędziowskie, działając na podstawie art. 41 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (t.j. Dz.U. 2021, poz. 269; dalej: „ustawa o KRS”), umorzyła postępowanie w sprawie ze zgłoszenia M. F. na wolne stanowisko sędziego sądu rejonowego w Sądzie Rejonowym w W. (M.P. z 2021 r. poz. 705).

Rada następująco uzasadniła swoje stanowisko: M. F. (dalej także: „Skarżący”) zgłosił swoją kandydaturę na stanowisko sędziego sądu rejonowego w Sądzie Rejonowym w W. (M.P. z 2021 r. poz. 705). Rada uznała, że kandydat ten nie spełnia wymagań ustawowych, określonych w art. 61 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (t.j. Dz.U. 2020, poz. 2072 ze zm.; dalej: „p.u.s.p.”) oraz w art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 11 maja 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2017, poz. 1139 ze zm.).

Zgodnie z art. 18 ust. 1 ww. ustawy, osoba, która na podstawie art. 15 ust. 1 i 2 ustawy zmienianej w art. 9 (ustawa z dnia 9 kwietnia 2015 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. poz. 694 oraz z 2016 r. poz. 633) oraz art. 65 ustawy zmienianej w art. 1 (ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, Dz.U. 2017, poz. 146) w dniu wejścia w życie ustawy spełnia wymagania do powołania na stanowisko sędziego sądu rejonowego, zachowuje to prawo przez 7 lat od dnia jej wejścia w życie.

W ocenie KRS, do uczestnika postępowania nie znajduje zastosowania powyższy przepis, który wyraźnie stanowi, że dotyczy osób spełniających wymagania do powołania na stanowisko sędziego sądu rejonowego w dniu wejścia ustawy w życie - tj. 21 czerwca 2017 r. M. F. zaś dopiero po dacie wejścia w życie ww. ustawy, tj. po 21 czerwca 2017 r., został mianowany na stanowisko referendarza sądowego (1 lipca 2017 r.), ukończył aplikację sędziowską (30 września 2017 r.) i złożył egzamin sędziowski (13 października 2017 r.).

W przypadku uczestnika postępowania podstawy do kandydowania na stanowisko sędziowskie nie stanowi również art. 15 ust. 1 w zw. z ust. 11 przywołanej ustawy. W dniu jej wejścia w życie M. F. nie był bowiem uprawniony do uzyskania wpisu na listę klasyfikacyjną kandydatów na stanowisko asesora sądowego.

Mając powyższe na uwadze, Krajowa Rada Sądownictwa 13 głosami „za”, przy braku głosów „przeciw” i 2 głosach „wstrzymujących się” (przy udziale 15 osób) umorzyła postępowanie wszczęte tym zgłoszeniem, albowiem – z uwagi na niespełnianie przez M. F. wymagań ustawowych do powołania na urząd

sędziego sądu rejonowego – podjęcie uchwały stało się niedopuszczalne.

Pismem z 29 kwietnia 2022 r. odwołanie od ww. uchwały KRS złożył M. F. – na podstawie art. 44 ust. 1 i 3 ustawy o KRS w zw. z art. 398⁴ § 1 pkt 1 k.p.c. – zaskarżając ją w całości.

Na podstawie art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. w zw. z art. 44 ust. 3 ustawy o KRS zaskarżonej uchwały jako sprzecznej z prawem Skarżący zarzucił naruszenie:

I. prawa materialnego, a to art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 11 maja 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2017, poz. 1139; dalej: „nowelizacja ustawy o KSSiP”) w zw. z art. 24 ustawy z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2015, poz. 1224) w zw. z art. 61 § 1 pkt 1-6 p.u.s.p. poprzez ich niezastosowanie w sprawie i przyjęcie przez KRS, że kandydat M. F. nie spełnia wymogów formalnych do ubiegania się o nominację sędziowską, pomimo że na podstawie wskazanych przepisów do dnia 31 grudnia 2022 r. Skarżący może zgłosić swoją kandydaturę w konkursie jako osoba spełniająca warunki, o których mowa w art. 61 § 1 pkt 1-6 p.u.s.p. i która ukończyła aplikację sędziowską w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury i co najmniej 18 miesięcy pracowała na stanowisku referendarza sądowego w pełnym wymiarze czasu pracy;

II. prawa materialnego, a to art. 15 ust. 1 pkt 1 i 2 w zw. z ust. 11 nowelizacji ustawy o KSSiP poprzez ich niewłaściwe zastosowanie w sprawie oraz art. 16. ust. 1 w zw. z ust. 4 i 6 nowelizacji ustawy o KSSiP w zw. z art. 33 ust. 3 i art. 33a ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (Dz.U. 2017, poz. 146) poprzez ich niezastosowanie w sprawie i przyjęcie przez KRS, że kandydat M. F. jako referendarz sądowy nie spełnia wymogów formalnych do ubiegania się o nominację sędziowską z uwagi na zdanie egzaminu sędziowskiego w październiku 2017 r. (art. 15 ust. 1 pkt 2 nowelizacji ustawy o KSSiP) pomimo, że Skarżący zgłosił się do konkursu jako aplikant KSSiP, który zdał egzamin sędziowski oraz nie został skreślony z listy aplikantów aplikacji sędziowskiej (art. 15 ust. 1 pkt 1 nowelizacji ustawy o KSSiP), który na podstawie decyzji Dyrektora KSSiP został zawieszony w prawach i obowiązkach aplikanta IV rocznika aplikacji sędziowskiej w

związku z obowiązkiem ponownego przystąpienia do egzaminu sędziowskiego w 2017 r., co jest równoznaczne z wydaniem przez Dyrektora KSSiP zezwolenia na przystąpienie przez kandydata do egzaminu w terminie późniejszym i który jako jeden z aplikantów pierwszych czterech roczników aplikacji sędziowskiej KSSiP, może w przypadku niedokonania wyboru stanowiska asesora sądowego ubiegać się o wolne stanowisko sędziowskie na zasadach obowiązujących przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy w okresie 5 lat od dnia jej wejścia w życie, tj. do dnia 21 czerwca 2022 r.;

III. przepisu postępowania, mającego istotny wpływ na treść podjętej uchwały, a to art. 57a^h § 1 p.u.s.p. w zw. z art. 33 ust. 2 i 3 ustawy o KRS poprzez umorzenie postępowania w sprawie przez KRS pomimo, że Prezes Sądu Okręgowego w W. po wezwaniu kandydata do złożenia wyjaśnień w sprawie dokonał pozytywnej oceny spełnienia przez M. F. warunków formalnych ubiegania się o nominację sędziowską, wyznaczając sędziego wizytatora do dokonania merytorycznej oceny kwalifikacji uczestnika konkursu;

IV. art. 33 ust. 1 ustawy o KRS poprzez podjęcie przez Krajową Radę Sądownictwa uchwały o umorzeniu postępowania z pominięciem wszechstronnego rozważenia sprawy na podstawie załączonych do karty zgłoszenia dokumentów w postaci dyplomu ukończenia aplikacji ogólnej i aplikacji sędziowskiej w KSSiP w Krakowie, a także aktu mianowania na stanowisko referendarza sądowego w Sądzie Rejonowym w L. z/s w Ś, które potwierdzały uprawnienia kandydata do ubiegania się o nominację sędziowską.

W oparciu o powyższe zarzuty – rozwinięte następnie w uzasadnieniu odwołania – Skarżący, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 zd. 1 k.p.c. w zw. z art. 44 ust. 3 ustawy o KRS, wniósł o uchylenie zaskarżonej uchwały i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Krajowej Radzie Sądownictwa, przy rozpoznaniu odwołania na posiedzeniu niejawnym. Z ostrożności procesowej wniósł ponadto o przyjęcie odwołania do rozpoznania wskazując, że złożone odwołanie jest oczywiście uzasadnione, jak też występują w sprawie okoliczności, o których mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

W piśmie z 20 maja 2022 r. Krajowa Rada Sądownictwa wskazała, że nie składa odpowiedzi na odwołanie w niniejszej sprawie indywidualnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie, albowiem zaskarżona uchwała Krajowej Rady Sądownictwa została wydana z naruszeniem przepisów proceduralnych.

W pierwszej kolejności podkreślić należy, że w postępowaniach przed Sądem Najwyższym wywołanych wniesieniem odwołania od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa nie występuje instytucja tzw. przedsądu (wstępnego badania środka zaskarżenia), co czyni bezprzedmiotowym złożony z ostrożności procesowej wniosek Skarżącego o przyjęcie odwołania do rozpoznania.

Istotą sporu w niniejszej sprawie było ustalenie czy skarżący M. F. spełnia wymagania formalne do objęcia urzędu sędziego sądu rejonowego, określone w p.u.s.p. oraz w przepisach przejściowych.

W ocenie Sądu Najwyższego, dokonując oceny ww. okoliczności Krajowa Rada Sądownictwa oparła swoje rozstrzygnięcie na niepełnej dokumentacji (materiale dowodowym), a ponadto naruszyła stosowne przepisy ustawy o KRS.

Jak wynika z treści odwołania (zwłaszcza s. 10-11), wątpliwości co do sytuacji prawnej Skarżącego w zakresie ubiegania się o wolne stanowisko sędziowskie były przedmiotem analiz już na etapie działania Prezesa Sądu Okręgowego w W.. Zgodnie z art. 57a^h § 1 p.u.s.p., prezes sądu, któremu złożono kartę zgłoszenia, po stwierdzeniu spełniania przez kandydata warunków oraz wymogów formalnych zgłoszenia, zarządza, w terminie nie dłuższym niż siedem dni od dnia zgłoszenia, dokonanie oceny kwalifikacji kandydata przez wyznaczonego sędziego. Prezes SO w W. wydał stosowne zarządzenie na podstawie ww. przepisu (zarządzenie z 22 września 2021 r., nr Wiz-[...]).

Jednakże – jak wskazuje Skarżący – Prezes Sądu Okręgowego w W. podjął decyzję (...) po wezwaniu kandydata M. F. do złożenia wyjaśnień w sprawie odnośnie przyczyn zdania egzaminu sędziowskiego w 2017 r., tj. w roku następnym niż przewidziany programem aplikacji dla IV rocznika aplikantów aplikacji sędziowskiej w KSSiP. W wyjaśnieniach złożonych Prezesowi SO w W. kandydat M.F. wskazał, że przyczyną zdania egzaminu sędziowskiego w terminie

późniejszym było jego zaliczenie w terminie późniejszym oraz zawieszenie w okresie między egzaminami w prawach i obowiązkach aplikanta na podstawie decyzji Dyrektora [...], co powodowało umieszczenie kandydata na liście egzaminowanych aplikantów aplikacji sędziowskiej w 2017 r. Kandydat M. F. w wyjaśnieniach złożonych Prezesowi SO w W. wskazał ponadto na treść przepisu przejściowego, a to art. 16 ust. 1 nowelizacji ustawy o KSSiP i przedstawił okoliczności wynikające z treści art. 24 ustawy z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2015, poz. 1224) w zw. z art. 61 § 1 pkt 1-6 p.u.s.p., które potwierdzały uprawnienia kandydata M. F. do ubiegania się o nominację sędziowską jako absolwenta IV rocznika aplikacji sędziowskiej KSSiP oraz referendarza sądowego zatrudnionego w Sądzie Rejonowym w L. z/s w Ś. od dnia 1 lipca 2017 r. Prezes SO w W. po zapoznaniu się z przedstawionymi wyjaśnieniami kandydata oraz opinią radców prawnych SO w W. sporządzonej w sprawie, zajął pozytywne dla kandydata stanowisko odnośnie spełniania wymogów formalnych do ubiegania się o stanowisko sędziowskie. Kandydat M. F. był przekonany, że przedstawione okoliczności znajdują odzwierciedlenie w aktach osobowych kandydata, rozwiewając wątpliwości co do spełnienia przez niego wymogów formalnych do ubiegania się o nominację sędziowską (s. 10-11 odwołania).

Tymczasem przywołane powyżej stanowisko Skarżącego, złożone Prezesowi Sądu Okręgowego w W., nie znajduje się w materiałach sprawy, przesłanych do Sądu Najwyższego przez Krajową Radę Sądownictwa wraz z odwołaniem. Biorąc pod uwagę, że M. F. powoływał się w nim na inną podstawę prawną możliwości ubiegania się o nominację sędziowską niż te podane w uzasadnieniu zaskarżonej uchwały KRS, wskazać należy na istotne znaczenie tegoż „brakującego” dokumentu oraz jednocześnie na naruszenie przez Radę przepisów postępowania.

Zgodnie z art. 33 ustawy o KRS, w sprawach indywidualnych Rada podejmuje uchwały po wszechstronnym rozważeniu sprawy, na podstawie udostępnionej dokumentacji oraz wyjaśnień uczestników postępowania lub innych osób, jeżeli zostały złożone (ust. 1). W uzasadnionych przypadkach Rada może żądać osobistego stawienia uczestnika postępowania lub złożenia przez niego

pisemnych wyjaśnień, a także uzupełnienia materiałów sprawy. Przepis art. 30 ust. 2 stosuje się odpowiednio (ust. 2). Wyjaśnienia kandydata do objęcia stanowiska sędziego sądu powszechnego oraz materiały uzupełniające mogą być składane także za pośrednictwem systemu teleinformatycznego (ust. 3).

W świetle powyższych regulacji, nie budzi wątpliwości Sądu Najwyższego, że brak rozważenia stanowiska merytorycznego Skarżącego w zakresie podstaw prawnych jego ubiegania się o urząd sędziowski stanowił naruszenie prawa i reguł procedowania przed Radą. Rację ma M. F. gdy stwierdza, że „Krajowa Rada Sądownictwa w przypadku, gdy powzięła wątpliwości co do spełnienia wymogów formalnych kandydata (...) do ubiegania się o stanowisko sędziego, nie mając pełnej dokumentacji i dostępu do informacji w sprawie, powinna zastosować treść art. 33 ust. 2 i 3 ustawy o KRS i wezwać kandydata do przedstawienia wyjaśnień ze wskazaniem podstawy faktycznej i prawnej ubiegania się o stanowisko sędziowskie, choćby za pośrednictwem systemu teleinformatycznego” (s. 11 odwołania).

Powyższe zapatrywanie Sądu Najwyższego znajduje swoje dalsze umocowanie, gdy weźmie się pod uwagę inne istotne okoliczności niniejszej sprawy.

Po pierwsze, co już częściowo sygnalizowano, uzasadnienie zaskarżonej uchwały jest bardzo lakoniczne i nie odnosi się w żadnym miejscu do podstawy prawnej ubiegania się o nominację sędziowską wskazanej przez M. F. w wyjaśnieniach złożonych Prezesowi Sądu Okręgowego w W. (dokumentu zawierającego te wyjaśnienia nie ma w materiałach niniejszej sprawy).

Po drugie, jak wynika z akt osobowych Skarżącego – brał on udział w konkursach przed KRS na stanowiska sędziowskie w Sądzie Rejonowym w C. oraz w Sądzie Rejonowym w B.. Jak podano w odwołaniu (s. 11-12), „w obydwu konkursach zarówno Prezes Sądu Okręgowego w L., jak i Krajowa Rada Sądownictwa dokonali pozytywnej oceny spełnienia przez kandydata M. F. warunków formalnych ubiegania się o nominację sędziowską i oceniali merytorycznie kandydaturę M. F. na stanowisko sędziego”. W istocie więc dopiero w postępowaniu zakończonym zaskarżoną uchwałą Krajowa Rada Sądownictwa dokonała „zwrotu” w zakresie swoich poglądów co do sytuacji prawnej Skarżącego. Takie postępowanie Rady – którego słuszności Sąd Najwyższy *apriori* nie wyklucza

– wymaga jednak przeprowadzenia rzetelnej i pogłębionej analizy z uwzględnieniem wszystkich materiałów mających znaczenie dla sprawy.

Po trzecie, krytycznie należy odnieść się do braku złożenia przez Radę odpowiedzi na odwołanie, zwłaszcza w kontekście lakonicznego uzasadnienia zaskarżonej uchwały. Oczywiście wniesienie odpowiedzi na odwołanie jest prawem, a nie obowiązkiem KRS, ale w niniejszej sprawie – biorąc pod uwagę jej osobiste znaczenie dla Skarżącego, jak i rozwinięte zarzuty odwołania dotyczące zarówno naruszenia prawa materialnego, jak i procesowego – zaprezentowanie przed Sądem Najwyższym stanowiska Rady, wykonującej swe funkcje publicznoprawne, byłoby szczególnie pożądane.

Podsumowując, Sąd Najwyższy w składzie orzekającym uznał, że zaskarżona uchwała nie odpowiada prawu, albowiem została podjęta przy niekompletnym materiale dowodowym i z naruszeniem prawa procesowego, tj. zwłaszcza w zakresie wszechstronnego rozważenia sprawy i sporządzenia prawidłowego uzasadnienia. Stwierdzenie naruszenia prawa procesowego czyni przedwczesnym odnoszenie się przez Sąd Najwyższy do pozostałych zarzutów odwołania, zwłaszcza tych dotyczących naruszenia prawa materialnego.

Ponownie rozpatrując sprawę Krajowa Rada Sądownictwa zgromadzi odpowiednią dokumentację, co dotyczy zwłaszcza stanowiska Skarżącego w zakresie spełniania przez niego warunków formalnych ubiegania się o nominację sędziowską, oraz rozważy zasadność jego osobistego stawiennictwa (wysłuchania).

Mając na uwadze powyższe, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w zw. z art. 44 ust. 3 ustawy o KRS, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

[as
a!]